

Guyyaa Qiyaamaa Maaltu Adeemsifama-Kutaa-2

Description

Assalaamu aleykum wa rahmatullahi wa barakaatuh. Akkam jirtu obboleeyyan koo? Jireenyi badhaadhaa? Eeti, jireenyi badhaatu taati yoo nuti imaana (amantii) guyyaa Qiyaamatiif qabnu daballee fi hojii gaggaarii hojjanne. Guyyaa Qiyaamatti amanuun wanta nama horii irraa adda baasudha. Sababni isaas, Guyyaan Qiyaamaa gahuumsii ilma namaa eessa akka taâ€™e murteessa. Akkasumas, namoonni wanta fagoo fi ammatti ijaan hin mulâ€™annetti amanuun horii irraa addaan bahuu. Jireenyi addunyaa tanaa gabaabdu fi iddoo qormaatati. Dhalli namaa jireenya addunyaa tanatti qoramuun Guyyaa Qiyaamaa buâ€™aa (firii) qormaata isaa ni arga. Namni qoramee buâ€™aa qormaata isaa yoo hin argin faaydan qoramu maali ree? Kanaafu, Guyyaa Qiyaamaa akka dhufu kanarraayis hubachuun ni dandaâ€™ama. Ilmi namaa addunyaa tana keessatti qorame akkanumatti kan hafuu miti. Kufaati fi milkaaâ€™inni isaa Guyyaa Qiyaamaa ni beekkama. Akkasi mitiree?

Kutaa darbe irraa itti fufuun wantoota Guyyaa Qiyaamaa adeemsifaman mee haa ilaallu.

3.Walitti qabamuu namootaa

Namoonni erga qabarii (awwaalcha) isaanii keessaa yaaâ€™anii booda ooydii maashar (bakka walitti qabamaatti) walitti qabamu. Qurâ€™aanni fakkii qabarii keessaa namoonni yaaâ€™anii gara lallabaa (waamaa) fiigan haala kanaan nutti agarsiisa.

يَوْمَئِذٍ يَتَّبِعُونَ الدَّاعِيَ لَا عِوَجَ لَهُ، وَخَشَعَتِ الْأَصْوَاتُ لِلرَّحْمَنِ
فَلَا تَسْمَعُ إِلَّا هَمْسًا

•Guyyaa san lallabaa hordofu; asii fi achi irraa dabuun isaaniif hin jiru. Sagaleen hunduu Rahmaaniif (Rabbiif) gadi jetti. Shokoksaa malee homaa hin dhageessu. • (suuratu Xaahaa 20:108)

Namoonni jalqaba dachii irratti dhufan irraa kaasee hanga dhuma isaaniitti osoo homaa hin hafin walitti qabamu. Rabbiin (subhaanahu wa taâ€™TMaala) ni jedha:

قُلْ إِنِّ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ

Jedhi â€œDhugumatti, isaan jalqabaas taâ€™TMee isaan boodaas [ni kaafamu]â€•

لَمَجْمُوعُونَ إِلَىٰ مِيقَاتِ يَوْمٍ مَّعْلُومٍ

Beellama Guyyaa beekkamaa keessatti walitti ni qabamu.â€• Suuratu Al-Waaqiâ€™TMah 56:49-50

Namoonni jalqaba uumamanii fi dhumarra dhufan tokkollee osoo hin hafin walitti qabamu.

Rabbiin (subhaanahu wa taâ€™TMaala) ni jedha:

وَيَوْمَ نُسَيِّرُ الْجِبَالَ وَتَرَى الْأَرْضَ بَارِزَةً وَحَشَرْنَاهُمْ فَلَمْ نُغَادِرْ مِنْهُمْ
أَحَدًا

â€œGuyyaa Nuti gaarreen bakkaa kaafnee fi dachii dirree wal-qixxaataa taate argita; isaan (namoota hundaa) walitti qabna. Isaan irraas nama tokkollee duubatti hin hanbifnu.â€•

وَعَرِّضُوا عَلَىٰ رَبِّكَ صَفًّا لَّقَدْ جِئْتُمُونَا كَمَا خَلَقْنَاكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ بَلْ
زَعَمْتُمْ أَلَّنْ نَجْعَلَ لَكُمْ مَوْعِدًا

â€œHiriiran Gooftaa kee fuunduratti dhiyeefamu. [Innis ni jedha], â€œDhugumatti akkuma yeroo jalqabaa isin uumnetti Nutti dhufan. Garuu Nuti beellama kan isiniif hin goone gootanii yaaddan.â€• (Kana jechuun â€™Guyyaan Qiyaamaa hin jiru.â€™TM jechuun kijibsiisaa turtan)â€• Suuratu Al-Kahf 18:47-48

Bishaan keessatti haa nyaataman, ardii keessa haa lixan, bineensan haa nyaataman, bakka fedhan haa seenan, Rabbiin bakka hundaa isaan fide walitti qaba. Kana gochuu irraa wanti Isa dadhabsiisu tokkollee hin jiru.

Rabbiin ni jedha:

رَبِّكَ يَوْمَ تَوَلَّىٰ وَرَايَ تَنِصُّوهُ يُنَاصِبُ أَيُّهَا الْمَرْءُ الْكَافِرُ
وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُتَوَلَّوْنَ
وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُتَوَلَّوْنَ
وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُتَوَلَّوْنَ

â€œEessallee yoo taatan Rabbiin [Guyyaa Qiyaamaa] hunda keessanuu ni fida. Dhugumatti, Rabbiin waan hundaa irratti Dandaâ€™TMaadha.â€• Suuratu al-Baqara 2:148

Haati muâ€™mintoota tan taate Aaâ€™ishaan (Radiyallahu anhaa) akkana jechuun gabaaste, Ergamaan Rabbii (SAW) akkana osoo jedhanu dhagahee jira, â€™Guyyaa Qiyaamaa namoonni miila duwwaa, qullaa fi kan hin kittaanamne taâ€™anii walitti qabamu.â€™ Anis ni jedhe, â€™Yaa Ergamaa Rabbii! Dubartoonni fi dhiironni bakka tokkotti walitti qabamuun gariin garii osoo wal ilaalanuu moo?â€™ Ergamaan Rabbii (SAW) ni jedhe, â€™Yaa Aaâ€™isha! Gariin garii ilaalu irra dhimmichi garmalee ulfaatadha.â€™ [Sahih Muslim 2859](#) a

Namni guyyaa san yoom achi garagalee qullaa namaa ilaala. Dhimmi qiyaamaa garmalee ulfaataa waan taâ€™eef. Hundi isaanitu, adabbii cimaa jalaa bahuuf nafsii, nafsii (lubbuu koo, lubbuu koo) jedha. Namoonni qaama qullaa qabarii keessaa yaaâ€™anii iddoo walitti qabamaatti erga walitti qabamanii booda Nabiyoonna, namoonni gaggaariin Rabbitti amananii fi hojii gaggaarii hojjataa turan, uffata kabaja uwwifamu. Jallattoonna fi kaafiroonna immoo uffata salphinnaa uwwifamu.

Guyyaa kana namni jalqaba uwwifamuu, Nabii Ibraahiim (aleeyh salaam). Ibn Abbaas akka gabaasetti, Ergamaan Rabbii (SAW) akkana jedhan: â€™Guyyaa Qiyaamaa namoonni qullaa fi kan hin kittaanamne taâ€™anii walitti qabamu. Namoota hundaa dursee namni jalqaba uwwifamu Ibraahiim (aleeyh salaam).â€™ Ergasii Ergamaan Rabbii (SAW) aayaa tana ni qaraâ€™an, â€™Akkuma uumama duraa jalqabnetti isa deebifna.â€™ (suuratu Anbiyaa 21:104)â€™ [Sunan an-Nasaâ€™i 2082](#)

Guddinnaa fi Ulfaatinnaa Guyyaa Qiyaamaa

Qurâ€™aanni Guyyaa Qiyaamaa kan nama dhamaasu fi rifachisu taâ€™uu isaa nuuf hima. Guyyaa ijji isaanii dhamaatu, lubbuun isaanii garmalee dhiphattu fi onneen isaanii kokke itti geettudha.

Wantoota gurguddaa guyyaa kana adeemsifaman keessaa yunivarsiin guutuun barbaadaâ€™uu fi diddigamuudha. Rabbiin wanta gara fuunduraatti uumamu hunda beeku, dachiin akka sochootu, gaarreen akka bakka buqqaâ€™anii fi bibbittinaaâ€™an, galaanonni akka walitti makamarii fi ibiddi itti qabsiifamuu, samiin akka dhodhootu, naannoftu fi wantoonni biroo akka uumaman nutti beeksisee jira. Bakka baayâ€™eetti Qurâ€™aana irraa ilaalun ni dandaâ€™ama.

Guyyaa Qiyaamaa Haala Ilma Namaa

Guyyaa kana haalli ilma namaa baayâ€™ee garagara. Asitti haala namoota kaafira taâ€™anii, Muslimtoota badii hojjatanii fi warroota gaggaarii (saalihota) hanga dandaâ€™ameen ni ilaalla.

Haala Kaafiraa

Kaafira jechuun nama Rabbii gaditti wanta biraa gabbaru ykn Rabbitti amanuu didu ykn harkaanota imaanatti nama amanuu diduudha. Kufr jechuun wanta tokko dhoksuudha. Namni kufrii hojjatu kaafira kan jedhameef dhugaa fi ragaalee ifa bahan waan dhoksuufi ykn fudhachuu diduufi. Ragaan Guyyaa Qiyaamaa agarsiisu osoo isa fuundura jiru, â€™Guyyaan Qiyaamaa hin jiruâ€™ jechuun waakkata. Kanaafi, adabbiin kaafira Guyyaa Qiyaamaa guddaadha.

Haala kaafira Guyyaa kanaa mee muraasa isaanii haa ilaallu:

Rabbiin (subhaanahu wa taâ€™aalaa) haala kaafirotaa yommuu qabarii keessaa bahanii haala kanaan ibsa:

يَوْمَ يُخْرِجُونَ مِنَ الْأَجْدَاثِ سِرَاعًا كَانَهُمْ إِلَى نُصْبٍ يُؤْفَضُونَ ﴿٤٣﴾

Guyyaa qabrii keessaa ariifataa bahan; isaan waan gara taabotaa fiigan fakkaatu.

خَشِيعَةً أَبْصَرُهُمْ تَرَهَقُهُمْ ذَلَّةُ ذَلِكَ الْيَوْمِ الَّذِي كَانُوا يُوعَدُونَ ﴿٤٤﴾

Ijji isaanii gadi jettee salphinni isaan haguuga. Sun Guyyaa isaan sodaachifamaa turaniidha.â€• Suuratu Al-Maâ€™aarij 70:43-44

Addunyaa irratti akkuma gara taabota gabbaranii fiigaa turan Guyyaa qabrii keessaa yaaâ€™aniis gara madda sagalee fiigu. Garuu guyyaa kana gammadaa fi of tuulaa osoo hin taâ€™in salphattoota taâ€™anii fi ijji isaanii sodaan guuttamte gara ooydi maashar fiigu. Aayaa (keeyyata) Qurâ€™aanaa biraa keessatti:

وَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهَ غَافِلًا عَمَّا يَعْمَلُ الظَّالِمُونَ إِنَّمَا يُؤَخِّرُهُمْ لِيَوْمٍ تَشْخَصُ فِيهِ الْأَبْصَارُ ﴿٤٢﴾

â€œRabbiin waan miidhaa hojjattoonni (Zaalimonni) raawwatan irraa dagataa taâ€™uu hin yaadin. Kan Rabbiin isaan tursiisuuf Guyyaa isa keessa ijji sodaadhan bobaastudha.

مُهْطِعِينَ مُقْنِعِي رُءُوسِهِمْ لَا يَرْتَدُّ إِلَيْهِمْ طَرْفُهُمْ وَأَفْئِدَتُهُمْ هَوَاءٌ ﴿٤٣﴾

[Gara waamichaatti] fiigaa mataa isaanii kan olkaasan taâ€™anii [ijji isaani olkaati]. Ijji isaaniis gara isaaniitti hin deebitu. Qalbiin isaanis duwwaadha.â€• Suuraa Ibraahim: 42-43

â€œNamoonni gariin zaalimoonni addunyaa tana keessatti jireenya gammachuu fi mijaaâ€™a yommuu jiraatan ni ilaalu. Namoonni akkanaa akeekachisa Rabbi ni dhagahu, garuu jireenya tana keessatti kan isaanitti buâ€™u hin argan. Aayan armaan olii tuni qabiinsa dhumaa isaan itti adabamanii fi san booda adabbii kana jalaa miliquu hin dandeenye tan agarsiistudha. Kuni kan adeemsifamu guyyaa ijji sodaan bobaastu fi libsachuu kan hin dandeenyedha. Sodaan gara hundaan isaan marsa.

Itti aansuun fakkii namoota fiiganii fi fuula isaanii asii fi achi hin garagalchine agarsiisa. Mataa isaanii olkaasu, kana barbaadanii osoo hin taâ€™in garmalee isaan irratti waan jabaatee fi oli gadi sochoosu waan hin dandeenyefi. Ijji isaanii gara sodaa arganii ilaalti. Ijji hin libsattu, isaanitti hin deebitu. Qalbiin isaanii sodaa cimaa irraa kan kaâ€™ee duwwaa fi qullaadha. Wanta yaadachuu fi hubachuu dandaâ€™an homaa of keessaa hin qabdu, sodaa cimaan waan guuttamteef. Kuni Guyyaa Rabbiin warroota miidhaa raawwatan (zaalimoota) itti tursiisudha. Guyyaa san sodaadhaan guuttamanii bakka isaanii dhaabbatu.â€•

Guddinnaa fi ulfaatinna Guyyaa kanaa irraa kan kaâ€™e, Rabbiin (subhaanahu wa taâ€™aalaa) irra deddeebiâ€™uun ilma namaa akeekachiisa. Akkana jedha:

وَأَنْذِرِ النَّاسَ يَوْمَ يَأْتِيهِمُ الْعَذَابُ فَيَقُولُ الَّذِينَ ظَلَمُوا رَبَّنَا
أَخْرَنَا إِلَىٰ أَجَلٍ قَرِيبٍ نَحْبُ دَعْوَتِكَ وَتَتَّبِعِ الرَّسُولَ أَوَّلَمَ
تَكُونُوا أَقْسَمْتُمْ مِّنْ قَبْلِ مَا لَكُم مِّنْ زَوَالٍ ﴿٤٤﴾

â€œGuyyaa adabbiin isaanitti dhufee, warri miidhaa hojjatan, â€œGooftaa keenya! Hanga beellama muraasatti nu tursiisi; waamicha Kee awwaannee Ergamtoota Keetis hordofnaa.â€• Jedhan san namoota akeekachisi. â€œSila isin kanaan dura, â€~[Addunyaa irraa gara aakhiraa] deemsi nuuf hin jiruâ€™ jechuun kakachaa hin turree?â€• (suuratu Ibraahim 14:44)

Ammas zaalimota Guyyaa kana adabbii isaan eeggatu mee ilaali.

وَتَرَىٰ الْمُجْرِمِينَ يَوْمَئِذٍ مُّقَرَّنِينَ فِي الْأَصْفَادِ ﴿٤٩﴾

â€œGuyyaa san badii hojjattoota sakaallaa (sansalata) keessatti walitti qindaaâ€™anii (hidhamanii) argita.â€•

سَرَابِيلُهُمْ مِّنْ قِطْرَانٍ وَتَغْشَىٰ وُجُوهُهُمُ النَّارُ ﴿٥٠﴾

â€œQamiisin isaanii â€œQaxiraanaa (reenjii)â€• irraayyi. Ibiddis fuula isaanii ni haguuga.â€• Suuratu Ibraahim 14:49-50

Reenjii jechuun dhangalaâ€™oo gurraacha furdaa taâ€™ee fi daddafe hin dhangalaanedha.

Falmii warroota ibiddaa

Warroonni kafaranii fi miidhaa hojjataa turan yommuu adabbiin ibiddaa isaanitti dhagahamu akkuma jaalallee fi fira isaanii jibban ofillee jibbu. Jaalalli imaana irratti gadi hin dhaabbanne gara diinumatti jijjirama. Rabbiin ni jedha:

الْأَخِلَاءُ يَوْمَئِذٍ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ إِلَّا الْمُتَّقِينَ ﴿٦٧﴾

â€œJaalallewwan Guyyaa san isaan Rabbiin sodaatan malee gariin gariif diina.â€• Suuratu Az-Zukhruf 43:67

Warroota Rabbiin sodaachaa turan malee jaalallewwan Guyyaa Qiyaamaa diina walitti taâ€™u. Sababni isaas, adabbii badaa kanatti situ na geesse jechuun wal falmu. In sha Allah falmiin warra ibiddaa hin dhumanne itti fufna..

Kitaaba wabii

[Al-Qiyaamatul Kubra](#)-fuula 60-â€¸, by Umar Suleymaan Al-Ashqar

Date Created

February 24, 2018

Author

admin